

ження рівня доходності інвестування. Фінляндія зайняла 4-те місце в Європі за від'ємною ринковою динамікою із TRS на рівні -23%. Аналогічні проблеми 2011 р. відчула й Данія. Лише Швеція змогла утримати позитивну динаміку показника TRS протягом 2008–2011 рр. [14].

Незважаючи на деякі проблеми у функціонуванні фінансової системи скандинавських країн, більшість аналітиків позитивно оцінюють їх досвід щодо управління економічною системою. На думку М. Дорфмана, успіх скандинавських країн насамперед пояснюється правильною внутрішньою економічною політикою та ефективним перерозподілом коштів державного бюджету. У статті «Скандинавська модель проти Єврокризи» він зазначає, що скандинавські країни мають високу фіскальну дисципліну і чітко визначені державні витрати. Якщо порівняти витрати скандинавських країн та США, цифри вийдуть приблизно однакові. Однак ті суми, які США витрачають на армію і підтримку внутрішньої безпеки, країни Скандинавії спрямовують на соціальне забезпечення [15]. Саме тому економіки скандинавських країн називають економіками всезагального добробуту.

Висновки. За результатами аналізу ефективності функціонування фінансової системи скандинавських країн можна зробити такі висновки. По-перше, нині ці країни є лідерами у світі за рівнем життя населення, економічного розвитку, забезпечення соціальних стандартів і політичної стабільності, що є запорукою високої конкурентоспроможності скандинавських країн. По-друге, бюджетне регулювання, банківський сектор, фондові біржі Скандинавії спільно працюють на забезпечення сприятливих умов для розвитку економіки. Ці країни часто шукають нестандартні, нові рішення щодо ефективного управління економічною системою. По-третє, надійним підґрунтям забезпечення високої конкурентоспроможності країни є збалансоване та ефективне функціонування фінансової системи в межах національного господарства.

Отже, загальний висновок проведеного дослідження полягає в тому, що саме скандинавські країни із властивими їм фінансовими системами здатні в сучасних умовах максимально поєднувати поступальний економічний розвиток і гідний рівень соціального забезпечення, що є необхідними умовами досягнення високої конкурентоспроможності у світі.

Література

1. Еклунд К. Скандинавський капіталізм: извлеченные уроки [Електронний ресурс] / К. Еклунд. – Режим доступа : <http://maxwolf.livejournal.com/22778.html?style=mime>
2. Федосов В. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями : монографія / В. Федосов, В. Оларін, С. Львовичкін ; за наук. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2002. – 387 с.
3. Боди З. Фінанси : учеб. пособ. / З. Боди, Р. Мертон ; пер. с англ. – М. : Вильямс, 2000. – 592 с.
4. Габбард Г. Гроші, фінансова система і економіка / Г. Габбард ; наук. ред. пер. М. Савлук ; пер. з англ. – К. : КНЕУ, 2004. – 899 с.
5. Окно в Норвегію [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.nrcc.no/norwaydirectory/database_banking.html
6. The World Factbook [Electronic resource]. – Accessed mode : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2056.html>
7. Emery R. The Legal Framework for Budget Systems // OECD Journal on budgeting. – 2004. – Volume 4. – No. 3. – 483 p.
8. Фінанси Данії [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://geo2000.nm.ru/data/euro/denmark/2.htm>
9. Фінанси : підручник ; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
10. Tax Rates Around the World [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.worldwide-tax.com/>
11. Рейтинг стран по налогам. Рейтинг стран по простоте и сложности налогообложения [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://top-rating.info/catalog/1/138/>
12. Особенности банковской системы Финляндии [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.banki-delo.ru/2010/03>
13. Полегоско Т. Банковская система Швеции: стратегия управления / Татьяна Полегоско // Банкаускі веснік – 2010. – № 28 – С. 33–40.
14. Bayturyun, Y. Nordic Stock Exchange Group OMX [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://forexlab.ru/nordic-stock-exchange-group-omx.html/>
15. Дорфман М. Скандинавская модель против еврокризиса [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://sensusunovus.ru/analytics/2011/07/25/9185.html>

Стаття надійшла до редакції 14.05.2013

References

1. World economic forum Davos (2011). *The Nordic Way*. Retrieved from <http://maxwolf.livejournal.com/22778.html?style=mime> (in Rus.).
2. Fedosov, V. (2002). *Financial Restructuring in Ukraine: Challenges and Directions*. Kyiv: KNEU (in Ukr.).
3. Bodie, Z., & Merton, R. (2000). *Finance* (Trans. from Eng.). Moscow: Williams (in Rus.).
4. Hubbard, G. R. (2004). *Money, the Financial System, and the Economy* (Trans. from Eng.). Kyiv: KNEU (in Ukr.).
5. The Window to Norway (2010). *NRCC*. Retrieved from http://www.nrcc.no/norwaydirectory/database_banking.html
6. The World Factbook (2011). *Central Intelligence Agency*. Retrieved from <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2056.html>
7. Emery, R. (2004). The Legal Framework for Budget Systems. *OECD Journal on Budgeting*, 4(3), 344-345.
8. The Finance of Denmark (2000). *Geo2000*. Retrieved from <http://geo2000.nm.ru/data/euro/denmark/2.htm>
9. *Finance* (2008). In S. Yuriy, & V. Fedosov (Eds.). Kyiv: Knowledge (in Ukr.).
10. Tax Rates around the World (2011). *The Complete Worldwide Tax and Finance Site*. Retrieved from <http://www.worldwide-tax.com/>
11. *Rating of the countries on taxes. Rating of the countries on simplicity and complexity of the taxation* (2012). Retrieved from <http://top-rating.info/catalog/1/138/>
12. *Features of the banking system in Finland* (2010). Retrieved from <http://www.banki-delo.ru/2010/03>
13. Polegoshko, T. (2010). Swedish Banking System: Management Strategy. *Banking Herald*, 28(501), 33-40 (in Rus.).
14. Bayturyun, Y. (2012). *Nordic Stock Exchange Group OMX*. Retrieved from <http://forexlab.ru/nordic-stock-exchange-group-omx.html/>
15. Dorfman, M. (2011). *Scandinavian model against the European crisis*. Retrieved from <http://sensusunovus.ru/analytics/2011/07/25/9185.html>

Received 14.05.2013

УДК 339.7

Д. С. Чернюк

аспірант, Інститут світової економіки і міжнародних відносин
НАН України, Київ, Україна
dmytro.cherniuk@gmail.com

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО БАНКІВСЬКОГО РИНКУ

Анотація. У статті розглянуто вплив світової фінансово-економічної кризи 2007–2009 років на розвиток світового банківського ринку, зокрема виявлено та описано сучасні тенденції його розвитку. На основі аналізу й оцінки стану банківського ринку виокремлено загальні тенденції, які не зазнали змін через останню світову фінансово-економічну кризу і визначають розвиток світового ринку банківських послуг протягом останніх 10–20 років. Водночас автором виявлено більш вузькі та значно менш тривалі тенденції, поява яких здебільшого спричинена розгортанням кризи.

Ключові слова: тенденція, банк, світовий банківський ринок, світова фінансова криза, банківські послуги.

Д. С. Чернюк

аспірант, Інститут мировой экономики и международных отношений НАН Украины, Киев, Украина
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МИРОВОГО БАНКОВСКОГО РЫНКА

Аннотация. В статье рассмотрено влияние мирового финансово-экономического кризиса 2007–2009 годов на развитие мирового банковского рынка, в частности определены и описаны современные тенденции его развития. В результате проведенного исследования выделены общие тенденции, которые не претерпели изменений под влиянием мирового финансово-экономического кризиса 2007–2009 годов и определяют развитие мирового банковского рынка в течение последних 10–20 лет. Вместе с тем автором выявлены более узкие и менее продолжительные тенденции, возникновение которых преимущественно вызвано развертыванием кризиса.

Ключевые слова: тенденция, банк, мировой банковский рынок, мировой финансовый кризис, банковские услуги.

Dmytro Cherniuk

Post-Graduate, Institute of World Economy and International Relations NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

MODERN TRENDS IN THE GLOBAL BANKING MARKET

Abstract. The article identifies and describes the modern trends in the global banking market. Based on the analysis and evaluation of the current state of the banking market, the author defined major general trends that determine the development of the global banking market over the past 10-20 years and which remain unchanged in spite of the influence of the global financial crisis of 2007-2009. These trends are: universalization, internationalization, transnationalization, globalization and institutionalization of banking. At the same time the author has found narrower and less continuous trends which appearance was caused mainly by the deployment of the crisis 2007-2009. They are: reduction in the presence of foreign banks in the domestic markets of individual countries, shift of the presence of foreign banks from developed countries in favor of developing countries, the growth of bank deposit funding, changes in business models of global banks, functional diversification, and growth of banking services provided through the Internet. Generally, in most countries the volume of bank assets and capital has exceeded pre-crisis level, indicating the recovery of the growing trend in the global banking market.

Key words: trend; bank; world banking market; global financial crisis; banking services.

JEL Classification: F23, G10, G21

Постановка проблеми. Дослідження світового банківського ринку, характеристика особливостей та тенденцій його розвитку, визначення кількісних і якісних параметрів його структури є важливими як із теоретичної, так і з практичної точок зору. Світовий банківський ринок – вагома складова глобальної економічної системи, зміни в напрямі розвитку якого здатні суттєво впливати на економіку багатьох країн світу, що було доведено під час світової фінансової кризи 2007–2009 років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням організації банківської діяльності, удосконалення механізмів функціонування банківського ринку та виявлення тенденцій його розвитку приділяється значна увага науковців, фінаансистів, представників владних структур. Зокрема слід відмітити праці таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: Гальчинський А. С., Геєць В. М., Дзюблук О., Мороз А. М., Науменкова С. В., Савлук М. І., Жуков М. М., Лаврушин О. І., Усоскін В. М., Фішер І. (*Fisher I.*), Міллер Р. (*Miller R.*), Мишкін Ф. (*Mishkin F.*), Синки Дж. (*Sinkey J.*), Енг М. (*Eng M.*).

Водночас, унаслідок глобальних кризових явищ світовий ринок банківських послуг зазнав певних змін, що відбивається у тенденціях його розвитку. Це зумовлює необхідність проведення постійних досліджень нових станів цього ринку.

Метою статті є визначення сучасних тенденцій розвитку світового банківського ринку на основі аналізу його стану в умовах впливу світової фінансово-економічної кризи.

Основні результати дослідження. В економіках багатьох країн світу через кризові явища, спад виробництва та інфляцію традиційні види діяльності банків виявилися не спроможними забезпечити належний рівень прибутковості. Це спричинило як поглиблення існуючих уже тривалий час загальних тенденцій універсалізації, глобалізації, інтернаціоналізації і транснаціоналізації банківської діяльності, що сприяють створенню повноцінного банківського ринку, так і появу нових, характерних для цього періоду більш вузьких, специфічних тенденцій.

У процесі універсалізації банківської діяльності відбувається перегляд комерційними банками концепції взаємовідносин зі своїми клієнтами, що значною мірою зумовлено стабілізацією ринку кредитних капіталів західних країн, розширенням його учасників, а відтак посиленням конкурентної боротьби між ними. У результаті банки дедалі частіше звертаються до джерел непроцентних доходів і нетрадиційних видів діяльності [1, с. 10], зокрема розширюючи операції за кордоном, надаючи своїм клієнтам послуги консультативного та юридичного характеру, наприклад складаючи докладні фінансово-економічні звіти про стан економічного середовища в певній країні, добираючи потенційних партнерів тощо.

Інтернаціоналізація банківської діяльності характеризується стійкими економічними взаємозв'язками між банками різних країн та їхнім виходом за межі національних кордонів. Цей процес відбувається, по суті, у двох основ-

них вимірах: перший – зменшення частки європейських банків у здійсненні міжнародних операцій і одночасне зростання частки банків країн Азії; другий – диверсифікація національної приналежності акціонерів міжнародних банків. Якщо до 2008 року частка закордонних активів банків ЄС постійно зростала, досягнувши майже 70%, то потім це значення почало знижуватися й на початок 2012 року вже становило близько 55% [2].

Якісно новим етапом інтернаціоналізації стала транснаціоналізація діяльності банків, що призвело до посилення світової інтеграції в результаті глобальних операцій транснаціональних банків (ТНБ). Створення та підвищення ролі ТНБ у процесі консолідації банківського і промислового капіталу останнім часом є однією із найбільш помітних тенденцій у світовій економіці. Феномен транснаціоналізації став одним із основних джерел глобалізації, безпрецедентний розвиток якої триває вже понад два десятиліття. Стрімко зросли потоки капіталів не лише транскордонних банків, а й банків із розвинених країн і країн, що розвиваються, які наважилися вивести свою діяльність за кордон. Це відбувалося шляхом вражаючих за кількістю та масштабами придбань та завдяки прямому виходу банків на закордонні ринки. Від середини 1990-х років і до початку світової фінансово-економічної кризи 2007–2009 рр. міжнародна банківська діяльність зростала із середньорічними темпами понад 10% у розвинених країнах та досягла найбільшого росту в країнах, що розвиваються в роки, які передували кризі [3, с. 100].

Поточні ринкові частки іноземних банків за показниками обсягу кредитів, депозитів і прибутку складають у середньому 20% у країнах ОЕСР та близько 50% у країнах, що розвиваються. У тих країнах, де ця частка становить понад 50%, іноземні банки зазвичай відіграють важливу роль у фінансовому посередництві, коли менш як 50% – іноземні банки займають переважно нішові позиції [3, с. 105].

Транскордонні зв'язки банків підтвердили свою важливість і взаємозалежність у часи кризи, яка, походючи переважно із розвинених країн та їх складних фінансових систем, стрімко виходила за кордони окремої країни і поширювалася на інші країни світу [4, с. 42]. Таким чином, високий ступінь взаємозв'язків усередині світового банківського ринку, створеного у попередні роки, через взаємопов'язані процеси фінансової лібералізації, глобалізації торгівлі, фінансів та фінансових інновацій, сприяв поширенню впливу фінансової кризи на окремі банківські системи країн у всьому світі.

Характерною загальною тенденцією розвитку глобальної банківської системи виступає інституціоналізація, яка являє собою процес створення сприятливого середовища для ведення банківської діяльності за допомогою економіко-правової регулювальної діяльності державних, міждержавних і міжнародних організацій. Відбуваються посилення активної участі, координація діяльності та розширення взаємодії міжнародних організацій, які тією чи тією мірою займаються регулюванням, наглядом і регла-

ментуванням банківської діяльності не лише між собою, а і з іншими міжнародними інститутами, урядами тощо.

Окрім загальних, варто виокремити ряд більш вузьких, специфічних або, іншими словами, новітніх тенденцій, що виникли останніми роками і значною мірою пов'язані з розгортанням світової фінансово-економічної кризи 2007–2009 років. Назвемо ці тенденції.

По-перше, зниження присутності іноземних банків на національних ринках країн у кризовому та посткризовому періодах незважаючи на її стрімке зростання протягом останніх двох десятиліть (середня присутність іноземних банків у країнах світу в 1995 р. становила 17%, а у 2010 р. – 40%). В окремих країнах частка іноземних банків підвищувалася від нуля до 67% протягом одного десятиліття [5]. Означена тривала тенденція була перервана глобальною фінансовою кризою 2007–2009 років. Якщо у 2007 р. спостерігалось найбільше зростання присутності іноземних банків, причому їх частка в банківських активах країн збільшувалася темпами вищими, ніж число самих банків, то вже у 2008 р. кількість виходів іноземних банків на зарубіжні ринки впала до рівня 2005 р., а у 2009 р. стала нижчою відносно 1995 р. [5]. Така тенденція пов'язана із впливом ряду факторів, зокрема із більш жорсткими регулятивними вимогами до ведення банківської діяльності з боку як країн походження, так і приймаючих країн.

У період кризи іноземні банки порівняно із вітчизняними значно більшою мірою скорочували обсяги кредитування. Водночас для іноземних банків став значно важливішим доступ до депозитних послуг. Проблема зупинення іноземного кредитування, з якою зіткнулися приймаючі країни, зумовила ухвалення національними регулюючими органами нових вимог до капіталу та інших норм контролю щодо іноземних банків. Під час кризи багато країн зрозуміло, що за рахунок своїх платників податків вони допомагають банкам, котрі зазнавали краху внаслідок іноземних операцій або страхували вкладників збанкрутілих іноземних банківських установ [6]. Національні регулюючі органи, що намагаються знизити такі ризики, спрямовують свої дії на зниження частки міжбанківських трансграничних потоків капіталів. Таким чином, банки, які зазнали зниження обсягів капіталу чи інших порушень балансу через вплив ринкових сил або державне втручання, були змушені об'єднуватися чи взагалі відмовлятися від трансграничної банківської діяльності, зокрема скорочуючи власну присутність на іноземних ринках деяких країн і навіть регіонів.

По-друге, відносно зміщення присутності іноземних банків розвинутих країн на користь країн, що розвиваються. Це переважно зумовлено продажем активів банками із розвинутих країн, збільшенням відкритості фінансових ринків, покращенням перспектив ведення діяльності та зростання банківських ринків у країнах, що розвиваються [5]. Для прикладу: *Credit Agricole* зменшив свої активи у 15 країнах, *HSBC* протягом 2009–2012 років провів щонайменше 70 угод з продажем активів та передачі операцій у 32 країнах світу на суму понад \$25 млрд. Загалом починаючи з 2007 року комерційні банки в усьому світі продали іноземних активів і здійснили операцій на суму понад \$722 млрд., понад половина з яких припадає на банки ЄС [6]. Проте збільшення іноземних активів банків США, Канади, Австралії, Об'єднаного Королівства, країн Азії, а також ряду країн, що розвиваються є поки що недостатнім, аби заповнити ніші, залишені банками ЄС унаслідок скорочення їх закордонної діяльності.

По-третє, зростання депозитного фінансування банків. Протягом останніх десяти років перед початком світової фінансово-економічної кризи 2007–2009 рр. доступ банків до ринкового фінансування та оптових депозитів дозволив їм значно підвищити обсяги фінансування за відносно невеликими витратами для того, щоб фінансувати надання нових кредитів. Через те, що більш стабільне роздрібне депозитне фінансування було замінено короткостроковим оптовим фінансуванням, банки стали незахищеними від процентних ставок та ризику ліквідності. Зовсім недавно,

із розгортанням фінансової кризи, негативні наслідки цієї зростаючої залежності від фінансових ринків стали очевиднішими [7]. Перебої і скорочення доступу банків на ринки короткострокового фінансування, з одночасним зростанням його вартості, привернули увагу як інвестиційних, так і комерційних універсальних банків до депозитного фінансування [3, с. 111]. Це чітко виражено динамікою співвідношення обсягу кредитів до депозитів – для більшості банків спостерігається стрімке зниження цього показника, особливо після 2008 року. Загалом, після кризи 2007–2009 рр. великі міжнародні банки перейшли до більш стабільних джерел фінансування, зокрема депозитів клієнтів. Криза виявила серйозні недоліки в моделі фінансування, яка в основному зосереджена на короткострокових боргових інструментах. Міжнародні банки почали поступово збільшувати пасиви за рахунок місцевих джерел фінансування на зовнішніх ринках [8].

По-четверте, зміна бізнес-моделей глобальних банків. Криза призвела до реструктуризації бізнес-моделей та міжнародних стратегій багатьох банків, діяльність котрих має глобальний характер, що нерідко супроводжувалося безпрецедентною державною підтримкою у вигляді істотних вливань капіталу, розробки схем захисту активів і гарантійних зобов'язань [9]. На основі аналізу змін у бізнес-моделях 22 найбільших системних банків світу було з'ясовано, що бізнес-моделі, орієнтовані на комерційну банківську діяльність, виявилися стійкішими під час та після кризи 2007–2009 рр. через відносно незначний обсяг операцій із цінними паперами і торгової діяльності, велику залежність від стабільних джерел фінансування та різноманіття напрямів бізнесу [3, с. 99]. Водночас, як показують результати дослідження, продуктивність роздрібних комерційних банків була вищою, ніж усіх інших. Незважаючи на невеликі розміри, традиційні роздрібні банки виявляють високу стабільність і переважно не потребують державної допомоги. Тому навіть в умовах кризи вони продовжували підтримувати економіку шляхом розширення споживчого кредитування. Натомість комерційні банки, орієнтовані на оптове надання послуг, продемонстрували нижчу ефективність і часто потребували державної підтримки [1, с. 30]. Унаслідок скорочення доступу до короткострокового фінансування на фінансових ринках банки змушені вдаватися до суттєвого коригування профілю фінансування, віддаючи перевагу більш стабільним джерелам фінансування, що, своєю чергою, призводить до зміни не тільки стратегії фінансування, а й бізнес-моделі банків.

По-п'яте, функціональна диверсифікація, що прийнята більшістю великих глобальних банківських груп і пов'язана з істотним збільшенням консолідації та концентрації банківських послуг у незначного кола крупних банківських конгломератів. Зменшення кількості банків відбувається в усіх країнах із розвиненими банківськими системами, зокрема у США, Німеччині, Франції, Великобританії, Китаї, Росії [3, с. 106]. Попри те, що укрупнення банківських установ вважається вирішальною умовою їх виживання в період глобалізації міжнародних фінансових ринків, що у підсумку призводить до формування надзвичайно великих і складних за структурою банків, протягом останніх двох років банківські злиття та поглинання не є настільки стихійними, як раніше, а мають переважно епізодичний характер. Отже, спостерігається тенденція вибіркового, цільового придбання, що здебільшого орієнтована на забезпечення довгострокового конкурентного позиціонування великих банків [10].

По-шосте, зростання кількості філій та відділень банків. Незважаючи на прогнози щодо скорочення банківської мережі філій через високу вартість їх утримання, у більшості країн світу кількість філій банків упродовж останніх років продовжувала зростати. У США кількість філій та відділень банків у 2000–2011 рр. збільшилася на 22% – до 89 500 установ. У Європі мережа філій банків також постійно розширювалася, особливо в Італії та Іспанії. Для прикладу: в Іспанії налічується близько 43 тис. філій,

що лише вдвічі менше, ніж у США, хоч територія Іспанії є меншою у 20 разів, а чисельність населення – у 7 разів. Згідно із дослідженнями Американської федеральної корпорації зі страхування депозитів (FDIC), банки із ширшою мережею філій були успішнішими у збільшенні доходів та прибутковішими [11]. Наявність розгалуженої мережі філій допомагає банкам не лише збільшувати частку ринку, а й знижувати відсоткові ставки за кредитами та вартість інших послуг. Водночас, відбувається зменшення кількості відвідувань клієнтами банківських відділень завдяки отриманню широкого спектру послуг за допомогою мережі Інтернет і мобільних телефонів.

По-сьоме, стрімке зростання обсягів надання банківських послуг через мережу Інтернет. Практично для будь-якої банківської установи критерієм виживання на ринку поряд із формуванням сильної конкурентної позиції стає здатність своєчасно впроваджувати інновації та ефективно управляти інноваційними процесами. Завдяки швидкому поширенню інноваційних технологій у сфері надання банківських послуг клієнти банків стали менше відвідувати банківські відділення (у США кількість транзакцій, проведених безпосередньо відділеннями банків, знизилася на 5% у 2012 році, у країнах Азії кількість відвідувань відділень банків зменшилася вперше за останні 13 років, у Нідерландах лише половина клієнтів банків звертається до відділень банків для отримання банківських послуг), надаючи перевагу мережі Інтернет та мобільних телефонів, при цьому кількість транзакцій клієнтів із банками швидко зростає [11].

Висновки. Підбиваючи підсумки проведеного дослідження варто відзначити, що, незважаючи на вплив фінансово-економічної кризи, усталені тенденції розвитку світового банківського ринку (універсалізація, інтернаціоналізація, транснаціоналізація, інституціоналізація, глобалізація) зберігаються. Водночас спостерігається поява нових тенденцій, зокрема: зниження присутності іноземних банків на національних ринках країн; зміщення присутності іноземних банків від розвинутих країн на користь країн, що розвиваються; зростання депозитного фінансування банків; зміна бізнес-моделей глобальних банків; функціональна диверсифікація; швидкий ріст надання банківських послуг за допомогою мережі Інтернет. Окрім цього, у 2012 році практично в усіх країнах обсяги банківських активів та капіталів перевищили передкризовий рівень, а отже, можна говорити про відновлення тенденції розвитку глобального банківського ринку.

Література

1. Ayadi R. Business Models in European Banking. A pre- and post-crisis screening / Rym Ayadi, Emrah Arbak, Willem Pieter de Groen. – Brussels : Centre for European Policy Studies, 2011. – 104 p.
2. Pollack L. The rise and fall of European banking [Electronic resource] / L. Pollack // Financial Times. – June 2012. – Accessed mode : <http://ftalphaville.ft.com/2012/06/07/1032941/the-rise-and-fall-of-european-banking/>
3. Business models of international banks in the wake of the 2007–2009 global financial crisis // Banco de Espana. Estabilidad Financiera. – 2012. – No 22. – P. 94–117.

4. Cetorelli N. Global Banks and International Shock Transmission: Evidence from the Crisis / N. Cetorelli, L. Goldberg // IMF Economic Review. – Vol. 59. – April 2011. – P. 41–76.
5. Claessens S. Foreign Banks: Trends, Impact and Financial Stability [Electronic resource] / S. Claessens, N. van Horen // IMF Working Paper. – January 2012. – Accessed mode : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2012/wp1210.pdf>
6. Financial globalization: Retreat or reset? Global capital markets 2013 [Electronic resource] / McKinsey Global Institute, March 2013. – Accessed mode : http://www.mckinsey.com/insights/global_capital_markets/financial_globalization
7. The role of retail finance for financial markets efficiency and stability [Electronic resource] / European Central Bank, October 2008. – Accessed mode : <http://www.ecb.int/press/key/date/2008/html/sp081020.en.html>
8. Rixtel A. Financial crises and bank funding: recent experience in the Euro area [Electronic resource] / A van Rixtel and G. Gasperin BIS // BIS Working Papers. – No 406. – March 2013. – Accessed mode : <http://www.bis.org/publ/work406.pdf>
9. Stolz S. Extraordinary measures in extraordinary times: Public measures in support of the financial sector in the EU and the United States [Electronic resource] / S. Stolz, M. Wedow / European Central Bank // Occasional Paper. – 2010. – No 117 (July). – Accessed mode : <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecbocp117.pdf>
10. Making the right moves. Global banking outlook 2012–13 [Electronic resource] / Ernst & Young, March 2012. – Accessed mode : [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Making_the_right_moves_-_Global_banking_outlook_2012-2013/\\$FILE/Making-the-right-moves_Global-banking-outlook-2012-13.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Making_the_right_moves_-_Global_banking_outlook_2012-2013/$FILE/Making-the-right-moves_Global-banking-outlook-2012-13.pdf)
11. Branches withering away [Electronic resource] // The Economist. – May 19th. 2012. – Accessed mode : <http://www.economist.com/node/21554746>

Стаття надійшла до редакції 13.05.2013

References

1. Ayadi, R., Arbak, E., & de Groen, W. P. (2011). *Business Models in European Banking. A pre- and post-crisis screening*. Brussels: Centre for European Policy Studies.
2. Pollack, L. (2012). The rise and fall of European banking. *Financial Times*. Retrieved June, 2012, from <http://ftalphaville.ft.com/2012/06/07/1032941/the-rise-and-fall-of-european-banking/>
3. Business models of international banks in the wake of the 2007-2009 global financial crises (2012). *Banco de Espania Estabilidad Financiera* 22, 94-117.
4. Cetorelli, N., & Goldberg, L. (2011). Global Banks and International Shock Transmission: Evidence from the Crisis. *IMF Economic Review*, 59, 41-76.
5. Claessens, S., & van Horen, N. (2012). Foreign Banks: Trends, Impact and Financial Stability. *IMF Working Paper*. Retrieved January, 2013, from <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2012/wp1210.pdf>
6. McKinsey Global Institute (2013). *Financial globalization: Retreat or reset? Global capital markets 2013*. Retrieved March, 2013, from http://www.mckinsey.com/insights/global_capital_markets/financial_globalization
7. European Central Bank (2008). *The role of retail finance for financial markets efficiency and stability*. Retrieved October, 2008, from <http://www.ecb.int/press/key/date/2008/html/sp081020.en.html>
8. Rixtel, A., & Gasperin, G. (2013). Financial crises and bank funding: recent experience in the Euro area. *BIS Working Papers*, 406. Retrieved from <http://www.bis.org/publ/work406.pdf>
9. Stolz, S., & Wedow, M. (2010). Extraordinary measures in extraordinary times: Public measures in support of the financial sector in the EU and the United States. *Occasional Paper of European Central Bank*, 117. Retrieved from <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecbocp117.pdf>
10. Ernst & Young (March 2012). *Making the right moves. Global banking outlook 2012–13*. Retrieved from [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Making_the_right_moves_-_Global_banking_outlook_2012-2013/\\$FILE/Making-the-right-moves_Global-banking-outlook-2012-13.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Making_the_right_moves_-_Global_banking_outlook_2012-2013/$FILE/Making-the-right-moves_Global-banking-outlook-2012-13.pdf)
11. Branches withering away (2012). *The Economist*, May 19th. 2012. Retrieved from <http://www.economist.com/node/21554746>

Received 13.05.2013

Шановні колеги!

Передплатити науковий журнал «Економічний часопис-XXI»
через редакцію можна з будь-якого місяця року

ЕКОНОМІЧНИЙ ЧАСОПИС-XXI

Журнал для національної еліти України

ПЕРЕДПЛАТИ І ДОЛУЧАЙСЯ!